

**TRƯỜNG THPT CHUYÊN
NGUYỄN TRÃI**

NĂM HỌC 2022 - 2023

*****

ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN I

MÔN THI: NGŨ VĂN LỚP 10

Thời gian làm bài: 180 phút

Đề thi gồm 02 câu, 01 trang

Câu 1 (4,0 điểm)

“Có một truyền thuyết về con chim chỉ hát một lần trong đời, nhưng hát hay nhất thế gian. Có lần nó rời tổ bay đi tìm bụi mận gai và tìm cho bằng được mới thôi. Giữa đám cành gai góc, nó cất tiếng hát bài ca của mình và lao ngực vào chiếc gai dài nhất, nhọn nhất. Vượt lên trên nỗi đau khổ khôn tả, nó vừa hát vừa lịm dần đi, và tiếng ca hân hoan ấy đáng cho cả sơn ca và họa mi phải ghen tị. Bài ca duy nhất có một không hai, bài ca phải đổi bằng tính mạng mới có được. Nhưng cả thế gian lặng đi lắng nghe, và chính thượng đế trên Thiên đình cũng mỉm cười. Bởi vì tất cả những gì tốt đẹp nhất chỉ có thể có được khi ta chịu trả giá bằng nỗi đau khổ vĩ đại...”.

(Trích Lời tựa tiểu thuyết Tiếng chim hát trong bụi mận gai, Colleen McCullough)

Trình bày suy nghĩ của anh/chị về thông điệp: “Bởi vì tất cả những gì tốt đẹp nhất chỉ có thể có được khi ta chịu trả giá bằng nỗi đau khổ vĩ đại...”.

Câu 2 (6,0 điểm)

M.L.Kalinine quan niệm: “Văn học làm cho con người thêm phong phú, tạo khả năng cho con người lớn lên, hiểu được con người nhiều hơn”.

Anh/Chị hiểu ý kiến trên như thế nào? Bằng trải nghiệm văn học của bản thân, hãy làm sáng tỏ vấn đề.

..... Hết .....

Họ và tên thí sinh: .....Số báo danh.....

Chữ ký giám thị 1: ..... Chữ ký giám thị 2:.....

ĐÁP ÁN – BIỂU ĐIỂM ĐỀ THI NĂNG KHIẾU LẦN I - NGỮ VĂN LỚP 10

Câu 1 (4,0 điểm)

a. Về kĩ năng:

- Biết cách làm bài văn nghị luận về một tư tưởng đạo lí, bố cục rõ ràng, lập luận chặt chẽ, vận dụng tốt các thao tác lập luận, dẫn chứng tiêu biểu, chọn lọc.

- Bài viết trong sáng, mạch lạc, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp.

b. Về kiến thức:

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	Nội dung cần đạt	Điểm
1	Nêu vấn đề nghị luận	0,25
2	Giải thích	0,75
	- Thông điệp: <i>Tất cả những gì tốt đẹp nhất chỉ có thể có được khi ta chịu trả giá bằng nỗi đau khổ vĩ đại.</i> + Những gì tốt đẹp nhất: những điều hữu ích, có giá trị với cá nhân và cộng đồng. + Trả giá: đánh đổi bằng một yêu cầu khắc nghiệt, khó khăn + Nỗi đau khổ vĩ đại: những sự chịu đựng đau đớn, hi sinh lớn lao, tổn hại ghê gớm... => Ý của câu nói: Những điều có giá trị bao giờ cũng phải đánh đổi bằng sự hi sinh lớn lao, tổn hại ghê gớm.	
3	Bàn luận	1,75
	- <i>Vì sao những điều có giá trị bao giờ cũng phải đánh đổi bằng sự hi sinh lớn lao, tổn hại ghê gớm?</i> + Cuộc sống trải dài những đau khổ, chông gai lẫn niềm vui, hạnh phúc, luôn đặt con người trước những thách thức. + Nhưng con người thường không chấp nhận cuộc sống mờ nhạt, tầm thường mà có xu hướng vươn lên, đạt những thành tựu lớn lao. Đó là sự đủ đầy về cuộc sống vật chất, về công danh sự nghiệp, sự khao khát về những giá trị tinh thần: tình bạn, tình yêu, sự bình yên, hạnh phúc, hòa bình...	1,0

	<p>+ Những điều tốt đẹp, có giá trị trong cuộc sống con người nhưng không dễ dàng đạt được.</p> <p>+ Trên hành trình chinh phục những đỉnh cao, con người buộc phải đối mặt với vô vàn khó khăn, thử thách, phải chấp nhận hi sinh và trả giá đắt.</p> <p>- Cần làm gì để đạt được những điều có giá trị?</p> <p>+ Nhận thức được qui luật tất yếu của cuộc sống, cái giá phải trả cho thành công vượt trội.</p> <p>+ Nỗ lực hành động, chấp nhận cả sự hi sinh, mất mát, thiệt hại...</p> <p>+ Không được thỏa hiệp với sự trì trệ hay đầu hàng hoàn cảnh.</p> <p>+ Huy động tất cả sức mạnh nội và ngoại lực có thể để đạt mục tiêu đề ra.</p>	0,75
4	Bàn luận mở rộng nâng cao	0,75
	<p>- Khẳng định vấn đề: cái giá đắt nhưng cần thiết phải trả cho những thành tựu lớn lao trong cuộc đời con người.</p> <p>- Mở rộng vấn đề:</p> <p>+ Phân biệt khát vọng vươn tới đỉnh cao với tham vọng, dục vọng mù quáng.</p> <p>+ Có những giá trị vượt quá khả năng của con người. Cần biết lượng sức mình để không tạo nên tổn thương cho bản thân và mọi người.</p>	
5	Liên hệ bản thân, rút ra bài học nhận thức và hành động	0,50

Câu 2 (6,0 điểm)

a. Về kĩ năng:

- Biết cách làm bài văn nghị luận về một vấn đề lí luận văn học, bố cục rõ ràng, vận dụng tốt các thao tác lập luận.

- Biết cách chọn và phân tích dẫn chứng để làm sáng tỏ vấn đề nghị luận.

- Bài viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp.

b. Về kiến thức:

Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo các ý cơ bản sau:

Ý	Nội dung	Điểm
1.	Giới thiệu vấn đề nghị luận	0,50
2.	Giải thích ý kiến	1,00
	<p>- Văn học: là loại hình nghệ thuật bao gồm các sáng tác dùng ngôn từ nghệ thuật để phản ánh hiện thực, qua đó bày tỏ quan điểm, thái độ của người nghệ sĩ về cuộc sống và con người.</p> <p>- <i>Văn học làm cho con người thêm phong phú</i>: Văn học cung cấp và mở rộng vốn tri thức, vốn sống; bồi đắp những tình cảm, cảm xúc, tư tưởng mới mẻ cho con người.</p> <p>- <i>Văn học tạo khả năng cho con người lớn lên</i>: Văn học giúp con người trưởng thành trong nhận thức và tâm hồn, hoàn thiện nhân cách, biết sống đẹp hơn, nhân văn hơn...</p> <p>- <i>Hiểu được con người nhiều hơn</i>: thấu hiểu bản chất của con người, qua đó thấu hiểu chính bản thân mình.</p> <p>-> Nhận định của M.L.Kalinine đã khẳng định chức năng to lớn của văn học, đặc biệt là chức năng nhận thức và giáo dục đối với con người: <i>Văn học làm giàu thêm vốn tri thức, bồi đắp tình tư tưởng, tình cảm giúp con người trưởng thành và hiểu người, hiểu mình hơn.</i></p>	
3	Bàn luận về ý kiến	1,50
	<p>- <i>Văn học làm giàu thêm vốn tri thức, bồi đắp tư tưởng, tình cảm cho con người</i></p> <p>+ Văn học là tấm gương phản ánh cuộc sống, là cuốn bách khoa toàn thư về cuộc sống. Vì thế, qua văn học, con người có được những hiểu biết sâu sắc hơn về tự nhiên, về xã hội, con người và về chính bản thân mình.</p> <p>+ Mỗi tác phẩm văn học mở ra một thế giới nghệ thuật độc đáo,</p>	

	<p>phong phú với những vùng không gian, thời gian, tâm trạng...Nhờ đó ta có cơ hội sống nhiều hơn qua những số phận, những con người khác nhau, được nhìn cuộc đời dưới nhiều lăng kính, được lắng nghe nhiều luồng tư tưởng, được đối thoại với nhà văn...</p> <p>+ Sự phản ánh trong văn học bao giờ cũng gắn với tư tưởng, cảm xúc của nhà văn. Qua văn học, con người hiểu thêm về thế giới nội tâm với những trạng thái cảm xúc phong phú, tìm thấy chính mình để làm sâu sắc thêm những tình cảm sẵn có.</p> <p>- Văn học, qua con đường tình cảm, truyền đạt đến con người những bài học đạo đức, nhân sinh, giúp thay đổi thế giới quan, nhân sinh quan theo chiều hướng tích cực. Đặc biệt, văn học có khả năng chuyển hóa quá trình giáo dục thành tự giáo dục ở mỗi con người</p> <p><i>- Văn học giúp con người trưởng thành, hiểu người và hiểu mình hơn</i></p> <p>+ Văn học phản ánh hiện thực đời sống mà đối tượng trung tâm chính là con người được đặt trong nhiều mối quan hệ xã hội khác nhau, được soi chiếu dưới lăng kính thẩm mỹ. Văn học đặc biệt quan tâm đến chiều sâu không cùng còn đầy bí ẩn trong tâm hồn con người, tập trung khám phá và lí giải những vấn đề muôn thuở mang tính nhân bản.</p> <p>+ Con người đến với văn học cũng luôn mong muốn được trải nghiệm những trạng thái cảm xúc mang tính nhân loại phổ quát, muốn tìm thấy chính mình trong thế giới nghệ thuật của nhà văn.</p> <p>+ Chính vì thế, văn học giúp con người lớn lên về tâm hồn, trí tuệ, hoàn thiện về nhân cách, cho người đọc hiểu thêm về con người cũng là hiểu thêm về chính mình.</p>	
3.	Phân tích – chứng minh	2,50

	<p><i>HS tự chọn và phân tích dẫn chứng để làm sáng tỏ những nội dung sau:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Văn học cung cấp cho con người những hiểu biết phong phú về mọi mặt của cuộc sống: tự nhiên, xã hội, con người... - Văn học bồi đắp cho con người những tư tưởng, tình cảm nhân văn cao đẹp: tình yêu thương, lòng nhân ái, đức hi sinh... - Văn học giúp con người trưởng thành, hiểu người và hiểu mình hơn: biết đấu tranh cho công lí, biết khao khát cuộc sống tự do, hạnh phúc, biết hướng tới những giá trị chân – thiện – mỹ... <p><i>Chú ý: Nên chọn dẫn chứng trong văn học dân gian, văn học trung đại và hiện đại để chứng minh</i></p>	<p>0,75</p> <p>0,75</p> <p>1,00</p>
4.	Đánh giá, mở rộng	0,50
	<ul style="list-style-type: none"> - Ý kiến của M.L.Kalinine đã khẳng định được thiên chức lớn lao của văn học đối với con người. - Nhận định cũng gợi mở những bài học trong quá trình sáng tác và tiếp nhận văn học: <ul style="list-style-type: none"> + Người sáng tác cần nhận thức được chức năng của văn học đối với con người, phải trau dồi vốn sống, bồi đắp, làm giàu có thêm về tâm hồn, tư tưởng tình cảm ...để truyền tải vào tác phẩm những tri thức phong phú, mới mẻ, gửi gắm những tư tưởng tích cực, những thông điệp có ý nghĩa sâu sắc với cuộc sống con người. + Người tiếp nhận cần mở rộng tâm hồn mình để có thể lĩnh hội được những tri thức phong phú mới mẻ, nhận ra những thông điệp nghệ thuật mà tác giả gửi gắm; đồng thời cần phải tự biết soi chiếu vào mình để điều chỉnh tình cảm, nhận thức, hành vi hướng tới những giá trị chân - thiện - mỹ, qua đó dần trưởng thành và hoàn thiện bản thân. 	

Người ra đề và soạn đáp án

Nguyễn Thị Thu Trang

